

Per què hem de commemorar el 31 de desembre?

Gabriel Ensenyat Pujol
Catedràtic de la UIB

A la memòria de Guillem Frontera

La commemoració del 31 de desembre (la festa cívica més antiga d'Europa que recorda els orígens d'un poble, poca broma!), com ocorre a Mallorca sempre que tocam la qüestió identitària, ha suscitat controvèrsies banals. Per començar, hi ha hagut qui ha posat en quarantena l'oportunitat de l'acte, atès el caràcter violent de la conquesta de 1229. Hom va adduir la inconveniència de commemorar (però tampoc recordar?) episodis luctuosos, cruels, funests. Encara que la proposta obviava –i és obviar massa– que el naixement de la societat mallorquina contemporània prové d'aquell fet, per molt neguitós que resulti, i hi resulta, als nostres ulls d'avui. És així: la nova Mallorca va sorgir de les cendres de l'anterior: extermini i naixença en ocasions van de bracet. N'hem de prescindir? No parlar-ne –al capdavant, una descomunal fugida per la tangent– equival a fer veure que no han existit una cosa ni l'altra. Perquè són indestruïbles. Després resulta que el silenci significa, ineluctablement, esborrar de la memòria els

vençuts. *Ergo* recloure en el recambró de l'oblit aquells 'altres mallorquins'. Seria, al final, un involuntari, però improcedent, exercici de desmemòria històrica. I és que una cosa és 'celebrar' (com es fa a Espanya amb la bullanga del 12 d'octubre: una magna celebració) i una altra mantenir viu un passat per tal rememorar-ne tot allò que l'envolta. I que a molts de mallorquins, vulguem o no descendents d'aquella realitat (agradi o no agradi als mateixos afectats), els ofereix la possibilitat d'identificar-se moralment amb els vençuts per damunt de fidelitats històriques amb la pròpia nissaga.

Després resulta que l'efemèride tampoc no és del gust –ara, no tant abans– d'una part de l'hemisferi dretà

“
«A l'hemisferi dretà, qualsevol cosa que contengui la menor connotació de catalanitat li provoca urticària»

(i de tot l'ultradretà), a qui qualsevol cosa que contengui la menor connotació de catalanitat, bé que sigui purament 'històrica', li provoca urticària i, per això, s'inventa festes alternatives, prèvia distorsió del motiu. Més i tot, aquest segment, acostuma a evocar un passat que el nacionalisme espanyol ha presentat arreu com a enemic declarat del procés d'unificació 'nacional'. Els 'mayurquins' –els moros– també són una immiscència en la història mallorquina que, igual que els andalusins en l'espanyola, havien d'ésser conquerits. Aquest i no cap altre n'era el destí. El problema és que, finalment, aquí, els conqueridors varen ésser els qui no tocava. Si, posem per cas, el conquistador hagués estat el Cid i hagués portat

pobladors de Burgos i, amb ells, la llengua castellana, no fa falta jurar que seria un altre gall el que cantaria. El mateix que canta cada 2 de gener arran de la conquesta del regne nassàrida de Granada pels Reis Catòlics... Quant a l'espanyolisme més tronat i cavernícola, deixarem de banda la grotesca facècia que exhibeix la conquesta de 1229 com, directament, la integració de les Balears a una Espanya que aleshores no existia ni en somnis.

Després hi ha qui diu, com aquell que acaba de descobrir la llei de la gravetat, que commemorar el 31 de desembre resulta inoportú per mor de la data. Sí, però la data no admet correccions. Fins i tot potser que no fos aleatòria i tengués algun simbolisme. El 31 de desembre és la festa de sant Silvestre. Per als cristians del segle XIII, segons llegim en textos de l'època, **sant Silvestre** era el responsable de la conversió al cristianisme de l'emperador romà **Constantí** i de la seva mare (santa) **Helena**. És a dir, un personatge clau en la difusió del cristianisme. També, d'acord amb una altra tradició del moment, hauria estat una deixebra de sant Silvestre, i no l'apòstol **sant Jaume**, la responsable de la conversió d'Hispania a la religió cristiana. La coincidència pot ser casual. O no.

